

Danner, 11. januar 2019

Danners replik efter Socialministerens svar på Ligestillingsudvalgets spørgsmål efter Danners deputation i udvalget den 22. november.

Kære Ligestillingsudvalg,

Det er med undren, at vi læser ministerens svar på jeres spørgsmål om Socialstyrelsens Årsstatistik for kvinder og børn på krisecentre, i det følgende Årsstatistikken, efter at vi var i deputation hos jer. Vi føler os forpligtigede til at svare for at rette misforståelser og for at imødegå muligt forvaltningsbrud – og ikke mindst for at opfordre jer til at kæmpe for at årsstatistikken skal fastholdes og udbygges.

Forvaltningsbrud

Det er afgørende, at de sociale myndigheder til enhver tid laver kvantitativ statistik, som afdækker de henvendelser om hjælp på grund af vold i nære relationer som krisecentrene får. Uden den viden, som Årsstatistikken giver adgang til, kan man ikke leve op til forpligtelsen i Servicelovens § 109 om at tilbyde midlertidig ophold i boformer til kvinder, som har været udsat for vold, trusler eller tilsvarende krise... Serviceloven overholdes ikke i dag, men med en afvikling af indsamling af data på dette område, bliver det helt mørkelagt i hvor høj grad, Serviceloven brydes. Loven understøttes desuden af Istanbulkonventionen, som Danmark ratificerede i 2014, om at enhver voldsudsat kvinde og hendes børn har krav på beskyttelse.

- ⇒ **Hvordan vil myndighederne vide hvor stort behovet er for ophold på krisecenter, hvis de ikke ved hvor mange henvendelser, der kommer?**
- ⇒ **Hvordan vil myndighederne tilrettelægge deres forvaltning af Servicelovens §109, så enhver voldsudsat kvinde og hendes eventuelle børn, kan få adgang til deres rettigheder om ophold på krisecenter?**

Allerede i dag bryder myndighederne loven ved at krisecentrene årligt må afvise tusindvis af berettigede henvendelser om plads på et krisecenter. Det gør vi jævnligt opmærksom på.

Årsstatistikken viser – som den eneste videnskilde – det landsdækkende behov. Det er i både myndigheders, civilsamfund og borgeres interesse løbende og systematisk at indsamle data om henvendelser om plads på krisecentrene – herunder registrering af de henvendelser, som krisecentrene vurderer berettiger til en plads på krisecenter, men ikke kan imødekommes på grund af pladmangel.

Voldsfaglige data kan altså ikke, jvf forvaltningspligt, nøjes med at blive indsamlet hvert andet år. Faktisk bør Socialstyrelsen gøre det obligatorisk for alle krisecentre løbende at indberette data, så vi til enhver tid har et opdateret billede af situationen. I dag er indberetningen desværre frivillig.

Viden må tilbage i centrum for at forebygge bedst

Det er en yderligere bekymring hos os i Danner, der i 10 år har drevet et landsdækkende videnscenter om vold mod kvinder, at ingen pt ved hvilke data Socialstyrelsen har tænkt sig at indhente hvert andet år fra krisecentrene, som en slags erstatning for det hidtidige.

Siden 1999 har Socialministeriet helt eller delvist finansieret 'Årsstatistik for kvinder og børn på krisecentre' (skiftende navne).

- ⇒ **Vil man bryde den historik, fordi de tal, der kommer ud af det hvert år, er ubehagelig læsning for en ansvarlig minister?**

Ministeren kalder afviklingen af Årsstatistikken for en 'omlægning'. Hun bruger den forkerte term, for der er tale om en decideret 'afvikling' af Årsstatistikken.

Hvert år, når Årsstatistikken udkommer, går vi i medierne og fortæller om antallet af kvinder, der bliver afvist på krisecentrene på grund af pladsmangel. Det er ubehagelig viden, men den må ikke forties.

Vidste SATS-partierne besked, eller er vidensdeling et svagt punkt her?

Ministeren anfører at SATS-partierne er informeret om denne 'omlægning'. Under deputationen, og i Ligestillingsudvalgets efterfølgende spørgsmål, virkede alle deltagere – SATS-parti eller ej – overraskede over de informationer Danner gav om den planlagte afvikling af Årsstatistikken. Det giver os fornyet håb om, at der er basis for at genoverveje beslutningen, da der måske i denne sag har været informeret i utilstrækkelig grad, så partierne ikke har været klar over, hvad intentionen har været. Vi opfordrer til at man hurtigst muligt genopfordrer krisecentrene til at indrapportere via det system, der allerede fungerer, så færrest mulige data går tabt.

For vores eget vedkommende må vi sige, at vi er skuffede over at ministerens svar på spørgsmål 9. Hun henviser til at krisecentrene skulle være blevet inddraget forud for beslutningen om at ændre Årsstatistikken via et møde i begyndelsen af 2017. Ja, mødet fandt sted og ja, Danner var til stede, men mødet rummede på ingen måde dimensionerne af den beslutning, der er blevet taget om at afvikle Årsstatistikken. At der går næsten to år fra Socialstyrelsen mener, at de har informeret os aktører i civilsamfundet, til der kommer en egentlig melding om beslutningen, kan ikke i ramme alvor være udtryk for, at man føler man har informeret aktørerne godt. Beslutningen om at afvikle Årsstatistikken blev vi gjort bekendt med primo november 2019 – mindre end to måneder inden beslutningen trådte i kraft.

Kvinder særligt udsatte, derfor særligt fokus

Ministeren skriver, at hun vil indkalde krisecentrene – herunder Danner – til at komme med input til en ny 'tema-rapport. Vi deltager gerne, men det giver os stadig ingen 'garanti' for at kunne følge de voldsfaglige data, som kun krisecentrene kan levere. Faktisk kan vi frygte, at man vil lave en tema-analyse om fx 'voldsudsatte mænd' på bekostning af 'voldsudsatte kvinder' – og det vil give et endnu større gab i data. Det skal ikke forstås sådan, at Danner ikke ønsker meget mere viden om voldsudsatte mænd, det gør vi. Det er et vigtigt emne at belyse for at bekæmpe det, ligesom vi gerne vil have forhold omkring voldsudøvere belyst for dels at hjælpe de voldsudsatte, men også voldudøverne. Tingene må bare ikke rodes sammen.

Når vi er særligt optagede af kvinders voldsudsathed, så har det dels at gøre med Danmarks manglende opfyldelse af både Istanbulkonventionen og Servicelovens §109, som specifikt nævner beskyttelse af voldsudsatte kvinder, og det har dels at gøre med det faktum, at kvinder i højere grad end mænd er udsat for vold i nære relationer. Den vold de er udsat for har desuden langt de største fysiske og psykiske konsekvenser. Derfor kan specifik og løbende viden om voldsudsatte kvinder ikke kan tilsidesættes eller samkøres, når der indsamles viden om voldsudsatte mænd i en sådan ny – og indtil videre ukendt - rapporteringsform.

Ministerens anførte "nye datakilder" kan ikke erstatte Årsstatistikens voldsfaglighed

Ministeren begrundet afviklingen af den hidtidige 'Socialstyrelsens Årsstatistik for kvinder og børn på krisecentre' med, at der er kommet nye datakilder. Herunder vil vi gerne argumentere for, hvorfor de tre kilder som ministeren peger på, på ingen måde kan erstatte den viden krisecentrene har om voldsudsatte kvinder.

Første kilde:

Registerdata via Danmarks Statistik (bla i Socialpolitisk Redegørelse 2018) giver informationer rundt om kvinden, men ikke det voldsfaglige blik. Ved kun at kigge på de langsigtede og socio-demografiske forhold og mulige konsekvenser mister vi alle viden om årsagssammenhænge via de voldsfaglige vurderinger. Vurderingerne kan blandt andet sige noget om sammenhæng mellem dét at være voldsudsat og en række forhold om fx at være på kontanthjælp, have haft kontakt til psykiatrien, have PTSD-symptomer samt have migrantbaggrund

Den nye indsamling af data via cpr-numrene på de kvinder, der har boet på krisecenter, giver os også grund til bekymring, hvis man ensidigt – som i Socialpolitisk Redegørelse 2018 – sammenholder data som måske/måske ikke har noget med volden at gøre – men alligevel påstår, at det har noget med volden at gøre. Det er problematisk og skaber nye mørke videnshuller. Dét at en kvinde har været i kontakt med psykiatrien betyder måske/måske ikke noget i forhold til voldsudsathed, mange mennesker er i dag i kontakt med psykiatrien, men ikke nødvendigvis pga. vold. Dét at en kvinde er på kontanthjælp betyder måske/måske ikke noget i forhold til voldsudsathed, osv.

Registerdata egner sig ikke som eneste viden til at forebygge volden – og kan på ingen måde stå alene, når man fra socialpolitisk hold ønsker at redegøre for voldsudsatte kvinder på krisecentre. Husk på at en undersøgelse fra Rambøll og SIF (i 2010) har vurderet at fysisk vold mod kvinder alene koster samfundet omkring en halv milliard årligt. Der er altså penge at hente ved at indsamle specifik viden, som kan hjælpe med at forebygge.

Der er ikke lavet udregning på, hvor meget psykisk vold koster samfundet, når 4 ud af 100 kvinder og 1 ud af 100 mænd (iflg. VIVE, 2018) er udsat for psykisk vold, men kendte følgevirkninger er psykosomatiske sygdomme, tabt arbejdsevne, tabt forældreevne, PTSD-symptomer og selvmord eller selvmordstanker.

Vold i nære relationer/partnervold betyder i øvrigt, at cirka 10 kvinder hvert år bliver dræbt af en i deres helt nære relation. Så der er mange grunde til at fastholde – og styrke – den årlige indsamling af viden som krisecentrene har.

Når det er sagt kan registerdata også give gode indsigter, og der er potentiale til at få mere viden. Nogle af informationerne fra registerdata kender vi allerede, andre er nye når de samkøres. Data fra Danmarks Statistik kan fx bruges til at give viden om:

- geografiske flaskehalse på krisecentrene hen over året
- kvindens socio-demografiske data efter krisecenterophold fx forsørgelsesgrundlag tilknytning til uddannelsessystem, arbejdsmarked mv.
- data om sambo/ægtefælle – fx om vedkommendes indkomstgrundlag, uddannelsesgrundlag, tidligere i kontakt med retsvæsenet/socialvæsenet mv.

Anden kilde:

Lev Uden Vold er en national enhed mod vold i nære relationer, som Danner har været med til at realisere. Desuagtet at Lev Uden Vold formidler meget god og skarp viden om vold, så kan enheden i denne sammenhæng ikke levere tilstrækkelig data. Lev Uden Vold kan levere viden om

- den aktuelle belægningsprocent (og ikke afvisningsprocent)
- hvor der aktuelt er ledige pladser (pladsoversigten giver et live billede)
- hvem der ringer om hvad til Lev Uden Volds egen hotline (linjen er blot en blandt flere telefonhjælpelinjer på voldsområdet)

Tredje kilde

Tilbudsportalen beskriver de sociale tilbud og er ikke et redskab til dataindsamling om vold i nære relationer. Det er en uforståelig argumentation at denne skulle være en ny videnskilde og argument for at nedlægge Socialstyrelsens Årsstatistik for kvinder og børn på krisecentre.

Viden fra krisecentrene må ikke gå tabt ved at droppe Årsstatistikken

De tre ovennævnte datakilder giver ikke viden om en række voldsfaglige forhold, som kun data fra krisecentrene kan afdække. Kilderne giver:

- Ikke viden om hvor mange der har henvendt sig om plads på krisecenter
- Ikke viden om hvor mange der er blevet afvist/henvist videre pga. pladsmangel
- Ikke viden om den vold kvinder på krisecenter har været udsat for
- Ikke viden om den vold børn på krisecenter har været udsat for
- Ikke viden om hvor længe volden har stået på før kvinden opsøger hjælp
- Ikke viden om kvindens trivsel ved indflytning på krisecenter
- Ikke viden om følgevirkninger af volden
- Ikke viden om relationen til udøveren
- Ikke viden om volden er blevet anmeldt til politiet/om der er faldet dom (indhentes ikke i dag)

Som afsluttende kommentar har vi tre budskaber til Ligestillingsudvalget og Socialministeren

- 1) Kæmp for at Socialstyrelsens årsstatistik for kvindekrisecentre bliver bevaret – gerne med supplement om voldudsatte mænd på krisecentre
- 2) Gør det obligatorisk for alle krisecentre at indberette henvendelser og relevante oplysninger. Det vil betyde en mindre omlægning af Socialstyrelsens praksis og et kapacitetsløft af krisecentrene, som i dag ofte har for få ressourcer til at prioritere denne – relativt simple – indrapportering.
- 3) Inddrag civilsamfundet på dette område i højere grad end i dag.

Med venlig hilsen

Maiken Kirk Andersen, videnskonsulent

Henriette Winther, senior kommunikationsrådgiver

Mette Marie Yde Poulsen, leder af kommunikation og viden

Lisbeth Jessen, direktør